

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی

پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته‌ی

تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش

بررسی دیدگاه‌های تربیتی محمد بهمن بیگی در نظام تعلیم و تربیت عشایری

به کوشش

مهناز حسینی

استاد راهنما:

دکتر محمد حسن کریمی

شهریورماه ۱۳۹۳

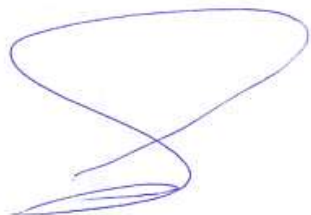
به نام خدا

اظهارنامه

اینجانب مهناز حسینی دانشجوی رشته‌ی تاریخ و فلسفه تعلیم و تربیت دانشکده‌ی علوم تربیتی و روانشناسی اظهار می‌کنم که این پایان‌نامه حاصل پژوهش خودم بوده و در جاهایی که از منابع دیگران استفاده کرده‌ام، نشانی دقیق و مشخصات کامل آن را نوشته‌ام. همچنین اظهار می‌کنم که تحقیق و موضوع پایان‌نامه‌ام تکراری نیست و تعهد می‌نمایم که بدون مجوز دانشگاه دستاوردهای آن را منتشر ننموده و یا در اختیار غیر قرار ندهم. کلیه‌ی حقوق این اثر مطابق با آیین‌نامه‌ی مالکیت فکری و معنوی متعلق به دانشگاه شیراز است.

نام و نام خانوادگی: مهناز حسینی

تاریخ و امضا: ۹۳/۶/۲۲

تقدیم به به استوارترین تکیه گاهم، دستان پر مهر پدرم.

به سبزترین نگاه زندگیم، چشمان زیبای مادرم.

تقدیم به خواهرانم:

که وجودشان سادی، بخش و صفایشان مایه آرامش من است.

تقدیم به یگانه برادرم:

که معنایش معنای زندگی است.

تقدیم به آنهایی که رفتند تا ما بمانیم

به شهیدان ایران زمین و به روح بلند شهید محمد سهرابی ثانی.

و تقدیم به روح پرفروش محمد بهمن بیگی

به پاس خدمات بی دریغش به ایرانی و عشایری.

سپاسگزاری

سپاس خداوندی را که بر من منت نهاد و مرا یاری کرد تا در پی کسب علم و دانش برآیم. اکنون که با الطاف بی‌نهایت الهی یکی دیگر از مراحل تحصیلی را پشت سر گزارده‌ام بر خود فرض می‌دانم از عزیزانی که در این امر مرا یاری نموده‌اند، تشکر و قدردانی نمایم. از پدر و مادرم، این دو گوهر بی‌همتای هستی، که بعد از خداوند تنها حامیان من در امر تحصیل بوده‌اند و بی‌شک اگر صبر و تلاش آن‌ها نبوده، من حتی خواندن و نوشتن را نمی‌توانستم بیاموزم. تشکر صمیمانه از استاد گرانقدر جناب آقای دکتر محمد حسن کریمی که علاوه بر این که از راهنمایی‌های ایشان در نگارش پایان‌نامه بهره برده، در طول این دوره تحصیلی از راهنمایی‌های بی‌دریغ ایشان استفاده‌های فراوانی بردم، هم‌چنین از استاد بزرگوار جناب آقای بابک شمشیری که با راهنمایی‌های خود مرا یاری نموده‌اند، تشکر و قدردانی می‌نمایم. هم‌چنین از آقای امرالله یوسفی به پاس زحماتی که برای به انجام رساندن مصاحبه‌ها متحمل شدند کمال تشکر و قدردانی را دارم.

چکیده

بررسی دیدگاه‌های تربیتی محمد بهمن بیگی در نظام تعلیم و تربیت عشایری

به کوشش

مهناز حسینی

پژوهش حاضر با هدف بررسی دیدگاه‌های تربیتی محمد بهمن بیگی در نظام تعلیم و تربیت عشایری طرح ریزی گردیده، کسی که به پدر تعلیمات عشایر ایران معروف است. در این پژوهش مهم‌ترین ویژگی‌های سیستم تعلیمات عشایر مانند اهداف، روش‌ها، محتوا، ساختار و ارزشیابی از نگاه بهمن بیگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. روش پژوهش: این پژوهش از نوع کیفی و رویکرد آن توصیفی است. داده‌ها از طریق مصاحبه با معلمان و راهنمایان تعلیمات عشایر، فیلم‌هایی که در مورد بهمن بیگی ساخته شده‌اند و کتاب‌های بهمن بیگی گردآوری می‌شوند. یافته‌ها حاکی است که در اهداف اخلاقی، شهامت یا شجاعت، از مهم‌ترین اهداف است. به عقیده بهمن بیگی شهامت باعث می‌شود دانش‌آموزان بتوانند به حقوق خود دست پیدا کنند. در اهداف اجتماعی برقراری عدالت اجتماعی، در اهداف هنری پرورش قوه تخیل و در اهداف جسمانی، پرورش قوای جسمانی و روانی از مهم‌ترین اهداف بودند. روش‌های آموزشی به کاررفته شامل مشاعره، کنفرانس و نمایشنامه بود. یافته‌ها هم چنین نشان داد که در تعلیمات عشایر علاوه بر محتوای معمول در مدارس، فعالیت‌های فوق برنامه هم اهمیت زیادی داشت. ساختار تعلیمات عشایر به این صورت بود که تا پایان مقطع ابتدایی مدارس در چادر و عشایر سازمان‌دهی می‌شدند و بعد از پایان این دوره به شبانه روزی‌های شهری انتقال می‌یافتند. ارزشیابی در تعلیمات عشایر بیشتر به وسیله راهنماهای آموزشی انجام می‌شد. به طور کلی تلاش‌های بهمن بیگی به بهتر کردن وضعیت اجتماعی و اقتصادی مردم عشایر کمک زیادی کرد و باعث بهبود زندگی آنان شد.

واژگان کلیدی: بهمن بیگی، تعلیم و تربیت عشایری، شهامت، عدالت اجتماعی.

۳۷	۲-۱-۴-۲- مارتین کارنوی
۳۸	۲-۱-۴-۳- ایوان ایلیچ
۳۹	۲-۲- تحقیقات پیشین

فصل سوم: روش پژوهش

۴۲	۳-۱- روش پژوهش
۴۲	۳-۲- طرح پژوهش
۴۳	۳-۳- روش داده‌یابی
۴۴	۳-۴- روش داده‌کاوی
۴۴	۳-۵- اعتبار سنجی

فصل چهارم: یافته‌های پژوهش

۴۷	۴-۱- محمد بهمن بیگی
۵۷	۴-۲- اهداف نظام تعلیمات عشایری
۵۷	۴-۲-۱- اهداف اخلاقی
۶۵	۴-۲-۲- اهداف اجتماعی و فرهنگی
۷۶	۴-۲-۳- اهداف ذوقی و هنری
۷۹	۴-۲-۴- اهداف جسمانی
۸۱	۴-۳- روش آموزش
۸۶	۴-۴- محتوای آموزشی
۹۶	۴-۵- ساختار آموزش
۹۶	۴-۵-۱- دوره ابتدایی
۱۰۰	۴-۵-۲- دوره دبیرستان
۱۰۴	۴-۵-۳- دانشسرای عشایری
۱۰۸	۴-۵-۴- راهنمایی

عنوان

صفحه

۱۰۸ ۴-۵-۵-دانشسرای راهنمایی
۱۰۹ ۴-۵-۶-مرکز قالی بافی
۱۱۰ ۴-۵-۷- هنرستان حرفه‌ای
۱۱۱ ۴-۵-۸-موسسه تربیت ماما
۱۱۴ ۴-۵-۹-دامپزشک و روستا پزشک
۱۱۵ ۴-۶-ارزشیابی

فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری

۱۲۵ ۵-۱- بحث و نتیجه‌گیری
۱۳۱ ۵-۲- باهم نگری
۱۳۳ ۵-۳- مزایای روش بهمن بیگی
۱۳۵ ۵-۴- نقد بهمن بیگی
۱۳۶ ۵-۵- محدودیت‌های پژوهش
۱۳۷ ۵-۶- پیشنهادهای پژوهش
۱۳۷ ۵-۷- پیشنهادهای کاربردی

فهرست منابع

۱۳۸ منابع فارسی
۱۴۳ منابع انگلیسی

فهرست جدول‌ها

صفحه	عنوان
۴۴	جدول ۱-۲ - اسناد و مدارک
۱۱۴	جدول ۱-۴ - ساختار آموزشی
۱۱۶	جدول ۲-۴ - پیشرفت تحصیلی

فصل اول

مقدمه

۱-۱- کلیات

تعلیم و تربیت یکی از پایه‌های مهم و اساسی سعادت انسان‌ها می‌باشد. اهمیت تربیت در زندگی ما انسان‌ها به حدی زیاد است که بودن خوشبختی و شکست‌های جسمی و روانی یک فرد، و یک خانواده و نیز یک ملت را بسته به نوع تربیت انسان‌ها می‌دانند.

ارتباط تعلیم و تربیت با انسان به اندازه‌ای است که آن را «اشرف صناعات» و پربهاترین دستاورد آدمی قلمداد کرده و انسانیت انسان را مرهون آن دانسته‌اند. آنچه به حقیقت معرف آدمی است همانا، بنیان‌گذاری تعلیم و تربیت است. کانت، فیلسوف شهیر آلمانی در این باره می‌نویسد: «بشر تنها با تعلیم و تربیت آدم تواند شد و آدمی چیزی جز آن چه تربیت از او می‌سازد، نیست» (شکوهی، ۱۳۷۳: ۶۲).

فردریک مایر^۱ در کتاب اندیشه‌های تربیتی می‌نویسد:

"سه روش عمده برای حل مشکلات جهانی وجود دارد: نخست تغییر ناگهانی در اوضاع اجتماعی، یعنی انقلاب؛ ولی انقلاب کبیر فرانسه و تجربه‌های لنین و استالین به ما حق می‌دهد که از این روش بیمناک باشیم، زیرا شدت عمل ممکن است موجب حکومت استبدادی دیگری شود. تمام انقلابیون دید ماکیاولی دارند و اعمال هر روشی که آنان را به مقصود برساند مجاز می‌دانند. اینان در پایان کار ممکن است حکومت ظالمانه‌ای به وجود آورند که به اندازه‌ی حکومت قبلی ارتجاعی باشد. مریبان عالیقدر گذشته، چون سقراط، اراسموس و تولستوی خاطر نشان کرده‌اند که تغییر باید از باطن و بر مبنای اصول اخلاقی صورت گیرد. دومین وسیله‌ای که ممکن است برای حل مشکلات جهانی بدان متوسل شویم جنگ است. هراکلیتوس در یونان اظهار کرد که جنگ پدر همه چیز است و بذر ترقی را خلق می‌کند. هگل معتقد است که جنگ سرنوشت عالم را تعیین می‌کند. نیچه هم گفته است که جنگ عصاره تمدن است؛ ولی امروزه ما می‌دانیم که

1 . Frederick Meyer

یک تصادم بزرگ مستلزم پایان تمدن است. با آن که میلیون‌ها انسان در سده بیستم کشته شده‌اند، باز مشکلات ما به همان شدت سده نوزدهم بر جای مانده است. جنگ اتمی برای بشر کابوسی تصورناپذیر است. راه سوم، تربیت است. تربیت به آرامی و به صورت سیر تکاملی مؤثری می‌افتد، مدینه فاضله را به سرعت پدید نمی‌آورد، داروهای سحرآمیز تجویز نمی‌کند، و وعده‌های بی‌قید و شرط نمی‌دهد. تربیت مستلزم کوشش و انضباط است. تربیت بشر را متوجه امکانات خلاقه خود می‌کند، همان چیزی که ویلیام جیمز بدان «خودگسترنده» نام داده است. تربیت در واقع مؤثرترین حربه برای بقای بشر است" (مایر: ۱۳۷۴: ۱۰-۹).

پربهاترین دستاورد آدمی، یعنی تربیت و پیشرفت مادی و معنوی جهان امروز حاصل کار و تلاش و پایداری مربیانی است که با عشق، دلسوزی و فداکاری، خود را وقف اهداف عالی‌ه انسانی و جامعه بشری ساخته‌اند. این مربیان با آراء و اندیشه‌های تربیتی خود جهان را دگرگون کردند. اگر به زندگی هر کدام از این مربیان بزرگ نظری بیفکنیم، می‌بینیم که محبت، انسان دوستی، احساس تعهد و مسئولیت اخلاقی، جزء ویژگی بارز این مربیان بوده است. از این دست مربیان در دنیا کم نبوده‌اند مربیانی که هر کدام باعث تحول بزرگی در آموزش و پرورش و فلسفه حاکم بر جهان شدند. بعضی از این مربیان با اصلاح نظام آموزشی سعی در تحول جهان داشته‌اند و عده‌ای دیگر با بنیان گذاشتن نظریه‌ها و عده‌ای دیگر با به جان خریدن همه سختی‌ها و مشکلات سعی کردند تا جامعه انسانی را از نعمت آموزش و پرورش بهره‌مند کنند.

این مربیان بزرگ در طول تاریخ تعلیم و تربیت، با ارائه نظرات و دیدگاه‌های ارزشمند خود، تعلیم و تربیت جهان را تحت تأثیر قرار داده و منشأ تحولات بزرگی در آن شده‌اند؛ از این رو آشنایی با دیدگاه‌ها و نظرات آنان برای کسانی که دست اندر کار حوزه تعلیم و تربیت هستند ضروری است.

کشور ما، با سابقه درخشان تاریخی و غنای فرهنگی خود توانسته است متفکران، نویسندگان، ادیبان، شاعران، و مربیان بزرگی را پرورش دهد. بدین سان که هر یک از آنان به تنهایی می‌تواند کشوری را از گمنامی فرهنگی به اوج شهرت جهانی برساند. یکی از این مردان بزرگ محمد بهمن بیگی است که با اندیشه‌هایی بلند و با امکانات کم، بنای تعلیمات عشایر را

پی‌ریزی کرد و به پدر تعلیمات عشایر ایران شهرت یافت. کسی که توانست تفنگ را از بچه‌های عشایر بگیرد و به جای آن قلم به دست بچه‌های عشایر بدهد و به پاس زحماتش در مبارزه با بی‌سوادی جایزه کروپسکایا^۱ که نماد و سمبل پیکار با بی‌سوادی است در سال «۱۳۵۲» به وی تعلق گرفت. لذا، پژوهش حاضر بر آن است تا به بررسی ابعاد و اندیشه‌های این مربی بزرگ ایرانی بپردازد.

۱ - ۲ - بیان مسئله

تعلیم و تربیت نقش شگفت‌انگیزی در زندگی انسان دارد. شکوفایی استعدادها و ارزش‌های والا مبتنی بر تعلیم و تربیت است و انسان شدن انسان و وصولش به کمال نهایی همه مرهون تعلیم و تربیت صحیح است. انسان نه تنها تربیت‌پذیر است بلکه تنها مخلوقی است که به تعلیم و تربیت نیازمند است و اگر این فرصت را از دست دهد، فرصت جبران پیدا نخواهد کرد.

والای رسالت پیامبران نیز پرورش فضایل یا همان تعلیم و تربیت انسان بوده است، تا انسان را در مسیر کمال که علت غایی آفرینش است، قرار دهند.

تعلیم و تربیت می‌تواند به رشد و ارتقای جسمی و روحانی انسان یاری کند و نیازهای فردی و اجتماعی، اقتصادی و... انسان را تأمین کند. به عبارتی تمام امور زندگی بشر با امر تعلیم و تربیت ارتباط دارد.

هم چنین یکی از مقوله‌های تمدن و فرهنگ هر کشوری تربیت و آموزش آن کشور است که در بررسی این مقوله به شخصیت‌هایی بر می‌خوریم. کسانی که در دوره‌ای از تاریخ هر کشوری به نحوی نقش مهمی داشته‌اند و می‌توان بر آن‌ها نام مربی نهاد و طبعاً هر یک در دوره‌ای از تاریخ که می‌زیسته‌اند منشأ تحولات بزرگی در زندگی انسان‌ها بوده‌اند.

سوابق فرهنگی و تمدن ایران زمین از آنچنان غنای فرهنگی برخوردار است که بر هیچکس پوشیده نیست. «به گفته هگل ایرانیان نخستین قوم تاریخی هستند که به تاریخ جهان تعلق

1 . Krupskaya prize

دارند» (آشوری، ۱۳۷۶: ۱۸۴). در طی قرون گذشته ایرانیان با اندوخته‌های اخلاقی، علمی و فرهنگی غنی در فراز و نشیب‌های مختلف به حیات خود ادامه داده‌اند. از جمله این میراث فرهنگی می‌توان به حوزه‌های ویژه‌ای مثل تعلیم و تربیت اشاره کرد. در کشور علم پرور و فرهنگ دوست ما، آثار زیادی از اندیشمندان در زمینه تعلیم و تربیت بر جای مانده است. این افراد در دوره‌ای از تاریخ نقش مهمی در تحول انسان و رشد او داشته‌اند و می‌توان گفت که اینها مربیانی بزرگ بوده‌اند. این افراد را می‌توان قبل از ظهور اسلام و یا بعد از آن تاکنون یافت. اندیشه، هنر، ادبیات و فلسفه در بستر تاریخ ایران همواره پربرتر شده است و در این میان مربیان تعلیم و تربیت بیش از همه نقشی اساسی در حیات فرهنگی ایران داشته‌اند (رضوی، ۱۳۸۳).

یکی از این مربیان بزرگ که در زمان معاصر باعث تحول بزرگی در قشر خاصی از جامعه شد، محمد بهمن بیگی است. که تعلیمات عشایر را با اندیشه، درایت، تلاش، کوشش و فداکاری خود پدید آورد و به پدر تعلیمات عشایری ایران معروف شد. بهمن بیگی دروازه علم و سواد را بر روی مردمان دردمند و مظلوم عشایر ایران گشود. وی که خود پرورده‌ی درد و رنج بود به خوبی می‌دانست که کسی آستین بالا نخواهد زد و دولت مردان را نیز در سر، سودای تعلیم و تربیت و پروراندن استعدادهای افراد ایلایاتی نیست، از این‌رو دست به کار شد. تصمیم گرفت به جای چوب شبانی، قلم در دست کودکان عشایری نهد و خواندن و نوشتن را به طریق خاص خود به میان عشایر برد تا جهل و بی‌سوادی را ریشه‌کن کند. ایشان به خوبی دریافته بود که «کلید مشکلات عشایر در لابه‌لای الفبا است»، از این‌رو معتقد بود که باید قیام کرد؛ قیام همگانی، و از این جهت، مردم را به یک قیام مقدس دعوت کرد: قیام برای باسواد کردن مردم ایلات «انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۱۳۸۴: ۱۵-۱۷».

بی‌شک، نقش بهمن بیگی، در ارتقای وضعیت زندگی جامعه عشایر، غیر قابل انکار است. چنان که حاصل کار ایشان ده‌ها هزار نفر باسواد است که یا به طور مستقیم یا غیرمستقیم از مکتب ایشان بهره برده‌اند.

جامعه عشایری کشور ما همیشه، یکی از اقلیت‌های محروم و آسیب پذیر و در عین حال مولد در طول تاریخ ایران بوده است. به همین دلیل محمد بهمن بیگی بر آن شد تا مبادرت به برپایی یک نظام تعلیم و تربیت برای این قشر از جامعه کند.

حال مسأله این است که چرا محمد بهمن بیگی مبادرت به برپایی نظام تعلیم و تربیت جداگانه‌ای برای عشایر نموده است؟ مبانی فلسفی و علمی تعلیم و تربیت بهمن بیگی چیست؟ این نظام تعلیم و تربیت چه گام‌هایی را در جهت رفع محرومیت‌ها و فقر جامعه عشایری برداشته است؟ نظام تعلیم و تربیت جاری مملکت در رابطه با تعلیمات عشایر با چه مشکلات و محدودیت‌هایی مواجه بوده است که بهمن بیگی را به سوی تعلیم و تربیت عشایری سوق داده است؟ آیا این نظام تعلیم و تربیت از ظرفیت‌ها و توانایی‌های لازم برای پاسخ‌گویی به نیازهای جامعه عشایری برخوردار بوده است؟ این نظام تعلیم و تربیت چه تحولات و دستاوردهایی برای جامعه عشایری به طور خاص و برای جامعه ایران به طور عام داشته است؟ این‌ها از جمله مهم‌ترین مسائلی است که این پژوهش تلاش می‌کند تا برای آن‌ها پاسخی بیابد.

۱ - ۳ - اهمیت و ضرورت پژوهش

بدیهی است برای بنیان نهادن نظامی موفق در تعلیم و تربیت می‌بایست با بهره جستن از افکار و اندیشه‌های دانشمندان و متفکران دل‌سوخته و آشنا به فرهنگ و مبانی تاریخی و ایرانی به پی‌ریزی تازه‌ای در نظام تعلیم و تربیت دست زد. در واقع، برای اطلاع از اصول و مبانی فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، دینی و تاریخی هر جامعه و ملتی بهترین راه مراجعه به افکار و آرای اندیشمندان و صاحب‌نظرانی است که با تمامی اجزاء سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و تاریخی جامعه آشنایی و وقوف داشته باشند.

آثار و نوشته‌های این بزرگان علم و ادب یکی از اساسی‌ترین عوامل شناخت و انتقال فرهنگ یک کشور یا جامعه به جوامع دیگر بوده است.

محمد بهمن بیگی، پدر تعلیمات عشایری ایران از جمله معدود افرادی است که توانسته است در طول سالیان متمادی اندیشه‌ها و آراء خود را در زمینه تعلیم و تربیت به اجرا درآورده و در این رابطه تجارب زیادی اندوخته است. هم‌چنین تلاش کرده است تا تجارب خود را دوباره سازمان‌دهی نماید.

یکی از ضرورت‌های بسیار مهمی که محقق را بر آن داشت که درباره محمد بهمن بیگی و شناسایی ایشان تفحص کند، ناشناخته ماندن محمد بهمن بیگی، آراء تربیتی و شخصیت ایشان می‌باشد. البته یک سری کارها در شناسایی ایشان انجام شده است چنان که مستند تلویزیونی الفبای معجزه‌گر به زندگی ایشان می‌پردازد و کتاب‌هایی توسط شاگردانشان در مورد ایشان تألیف یافته و یادبودهایی هم برای معرفی ایشان برگزار شده است ولی هیچ پایان‌نامه یا رساله‌ای که به صورت مبسوط به آراء تربیتی ایشان بپردازد وجود ندارد. امروزه بسیاری از تجارب ارزنده ایشان به فراموشی سپرده شده و جامعه ایرانی آن‌چنان که بایسته و شایسته بود نتوانست از نظرات ارزنده ایشان بهره ببرد.

محمد بهمن بیگی یکی از مربیان بزرگ کشورمان، ایران است، با این حال نه چهره بهمن بیگی برای ایرانیان شناخته شده و نه به آراء تربیتی او چنان که باید پرداخته‌ایم. بنابراین می‌توان گفت بهمن بیگی مانند بسیاری از دیگر مردان تاریخ این مرز و بوم، مظلوم کم‌عنایتی ما به تاریخ و فرهنگ خودمان به طور عام و تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش به طور خاص است. به راستی بزرگانی مانند محمد بهمن بیگی در نظام تربیتی کشور چه جایگاهی دارند؟ اندیشه‌های آنان کجا و چگونه مورد توجه قرار می‌گیرد و نظام تربیتی ما تا چه حد از این اندیشه‌ها تأثیر می‌پذیرد؟

در حالی که امروزه، صدها پایان‌نامه درباره مربیان بزرگ غربی مانند افلاطون، ارسطو، کمینیوس، روسو، پستالوزی، فروبل، کرشن اشتاینر، ماریا مونته سوری و... نوشته می‌شود و آراء آنان در دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم تربیتی مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد، ولی در دانشگاه‌ها و دانشکده‌های ما، چندان توجهی به مربیان بومی و ملی کشورمان نمی‌شود و همیشه این تمایل وجود دارد که دیدگاه‌های تربیتی بزرگان خودمان و آن‌چه را که در بسیاری از مواقع در دامن فرهنگ خود پرورده‌ایم از زبان دیگران بشنویم.

سال‌ها دل طلب جام جم از ما می‌کرد آن‌چه خود داشت ز بیگانه تمنا می‌کرد
بنابراین ضرورت دارد که ما هویت ملی خود را ارج نهیم و نه تنها آراء سایر مربیان بزرگ و اندیشه‌های والای آنان را مورد مطالعه قرار دهیم، بلکه ضرورت دارد که مربیان و صاحب‌نظران بومی و ملی خود را نیز بشناسیم همچنین به بررسی عقاید آنان بپردازیم و از این طریق در جهت شناخت هویت ملی خود تلاش کنیم. این امر به ما کمک می‌کند تا دچار از خود بیگانگی

نشویم و به فرهنگ و موارث خود که پشتوانه هویتی ماست بیشتر توجه کنیم. بسیاری از صاحب‌نظران ما چون در فرهنگی ایرانی و اسلامی رشد و پرورش یافته‌اند بهتر از هر کس دیگر می‌توانند مشکلات و معضلات جامعه و راه‌های برون رفت از آن‌ها را پیدا کنند.

لذا ضرورت و اهمیت این تحقیق در این است که تا از رهگذر آن بتوان در ساحت ناشناخته بهمن بیگی روزنی گشوده شود و امیدوار بود که دیگر پژوهشگران عرصه تعلیم و تربیت نیز بیشتر در این وادی گام بردارند و بهای بیشتری به مربیان ایرانی داده شود یا دست کم به اندازه متفکران غرب به آن‌ها پرداخته شده تا بتوان آراء تربیتی آن‌ها را در عرصه تعلیم و تربیت وارد نمود و یا حتی به عنوان واحد درسی در برنامه‌های آموزشی بگنجانیم.

به طور خلاصه می‌توان اهمیت و ضرورت پرداختن به آراء بهمن بیگی را به صورت زیر خلاصه کرد:

۱- او فردی ایرانی و آشنا به فرهنگ و تمدن ایرانی است و خود نیز در دامان فرهنگ ایرانی و عشایری پرورده شده است.

۲- به عنوان پدر تعلیمات عشایری ایران شناخته شده است.

۳- از جمله صاحب‌نظران دوران معاصر است که هم در زمینه تأسیس نهاد تعلیم و تربیت همت گمارده و هم تجارب طولانی او در زمینه تعلیم و تربیت او را به عنوان یک صاحب‌نظر تربیتی در آورده است.

۴- مورد احترام جامعه جهانی است و افتخاراتی را نیز در این راه کسب کرده است.

۵- بر روی آموزش و پرورش اقلیت‌ها کار کرده است و بی‌آنکه بخواهد با نظم سیاسی موجود مبارزه کند در جهت گسترش عدالت اجتماعی تلاش کرده است.

۱-۴- اهداف پژوهش

۱-۴-۱- هدف کلی

بررسی دیدگاه‌های تربیتی محمد بهمن بیگی در زمینه نظام تعلیم و تربیت عشایری

۱-۴-۲- اهداف ویژه

- ۱- بررسی اهداف نظام تعلیم و تربیت عشایری از دیدگاه بهمن بیگی
- ۲- بررسی روش‌های آموزش در نظام تعلیم و تربیت عشایری از دیدگاه بهمن بیگی
- ۳- بررسی محتوای برنامه درسی در نظام تعلیم و تربیت عشایری از دیدگاه بهمن بیگی
- ۴- بررسی ساختار نظام تعلیم و تربیت عشایری از دیدگاه بهمن بیگی
- ۵- بررسی ارزشیابی در نظام تعلیم و تربیت عشایری از دیدگاه بهمن بیگی

۱-۵- پرسش‌های پژوهش

- ۱- اهداف نظام تعلیم و تربیت عشایری از دیدگاه بهمن بیگی کدام‌اند؟
- ۲- روش‌های آموزش نظام تعلیم و تربیت عشایری از دیدگاه بهمن بیگی کدام‌اند؟
- ۳- محتوای برنامه درسی نظام تعلیم و تربیت عشایری از دیدگاه بهمن بیگی چیست؟
- ۴- ساختار نظام تعلیم و تربیت عشایری از دیدگاه بهمن بیگی چگونه است؟
- ۵- روش‌های ارزشیابی در نظام تعلیم و تربیت عشایری از دیدگاه بهمن بیگی کدام‌اند؟